

Wskaźniki oświatowe; monitorowanie pracy szkół

Przemysław Wantuch

Powstawanie wskaźników

- źródła danych - SIO, Rb, GUS, SAS,

Cechy wskaźników

- jawność
- mierzalność
- obiektywność
- porównywalność

Niektóre wskaźniki odniesienia

- Przeciętna liczba uczniów w oddziale klasowym, zmianowość
- Liczba uczniów przypadająca na jeden etat nauczycielski
- Liczba etatów w przeliczeniu na jeden oddział
- Procent uczniów powtarzających klasę w grupie uczniów ogółem
- Procent uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, uczniów z orzeczeniem
- Tygodniowa liczba godzin przypadająca na jednego nauczyciela
- Procent nauczycieli pełnozatrudnionych
- Wydatki na doszkąlanie nauczycieli w przeliczeniu na jeden etat
- Udział wynagrodzeń nauczycieli w bieżących wydatkach na oświatę
- Przeciętne miesięczne wynagrodzenia pracowników pedagogicznych oraz niepedagogicznych
- Bieżące wydatki na zadania oświatowe jako procent otrzymanej subwencji
- Bieżące wydatki w przeliczeniu na ucznia i oddział

Wskaźniki podstawowe

Zestaw najważniejszych wskaźników oświatowych możliwych do obliczenia na poziomie kraju dla poszczególnych typów jst; wyliczany na podstawie dostępnych baz danych

Wskaźniki lokalne

Wskaźniki możliwe do obliczenia wyłącznie na poziomie danej jst, np.:

- frekwencja w szkole / klasie
- wyniki klasyfikacji uczniów
- korzystanie z korepetycji
- stopień wykorzystania godzin dla ucznia

Wskaźniki powinny być:

- trafne (ujmują istotę problemu, odzwierciedlają wizję)
- jasne, akceptowalne (obiektywne)
- obejmujące wszystkie ważne aspekty (równomiernie rozłożone)
- uzupełniają się
- zgodne z hierarchią celów
- mierzalne w sposób prosty (czas, skomplikowanie)

czy wiemy, co mierzymy ?

„Dokształcanie strategii zarządzania oświatą na poziomie regionalnym i lokalnym”.

Projekt systemowy współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie w partnerstwie z Uniwersytetem Warszawskim, w ramach Priorytetu III, Działania 3.1, Poddziałania 3.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013

O wskaźnikach	Metodologia	Wskaźniki	Kontakt
Tu wpisz nazwę albo kod statystyczny gminy lub powiatu i wybierz z listy: Widok według: wskaźników Rok: 2011/2012 pokaż od		Wyszukiwarka	
		Organizacja szkół - tabele	
		Organizacja szkół - wykresy	
		Proces nauczania - tabele	
		Proces nauczania - wykresy	
		Kadra - tabele	
		Kadra - wykresy	
		Finansowanie oświaty - tabele	
		Finansowanie oświaty - wykresy	
		Sieć szkół - tabele	
		Sieć szkół - wykresy	

Układ wskaźników wg 4 obszarów dotyczących:

- organizacji szkół
- wyrównywania szans
- kadry
- finansowania

Wskaźniki odniesienia dla gminy podział według wskaźników					
Obszar I: Organizacja szkół					
Poziom agregacji	Przedszkole	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Przedszkole Specjalne	Inne formy wychowania przedszkolnego
Przeciętna liczba uczniów w oddziale klasowym					
Kraj	21,85	18,90	23,19	6,20	17,11
Województwo wielkopolskie	21,58	19,12	22,88	N/D	19,63
Decyl 9 pod względem liczby ludności	21,96	19,20	22,97	N/D	14,67
Decyl 9 pod względem DW	22,94	21,00	24,13	5,60	17,00
Funkcjonalny typ gminy: Gminy w ramach aglomeracji	22,14	19,75	22,95	N/D	18,10
gmina wiejska x	16,33	20,63	24,68	N/D	N/D
Zmianowość (liczba oddziałów w stosunku do liczby sal lekcyjnych)					
Kraj	0,90	0,86	0,77	0,61	
Województwo wielkopolskie	0,91	0,86	0,81	N/D	
Decyl 9 pod względem liczby ludności	0,90	0,87	0,82	N/D	
Decyl 9 pod względem DW	0,96	0,93	0,85	0,58	
Funkcjonalny typ gminy: Gminy w ramach aglomeracji	0,93	0,93	0,87	N/D	
gmina wiejska x	1,47	1,35	1,14	N/D	

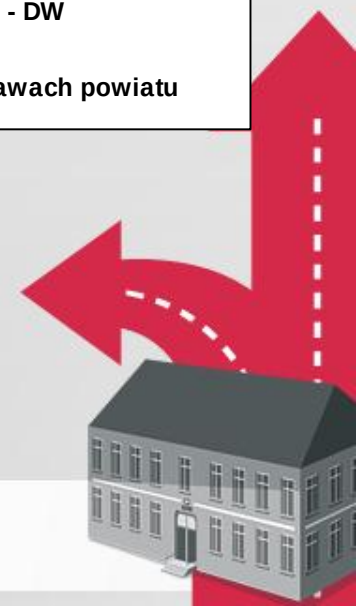
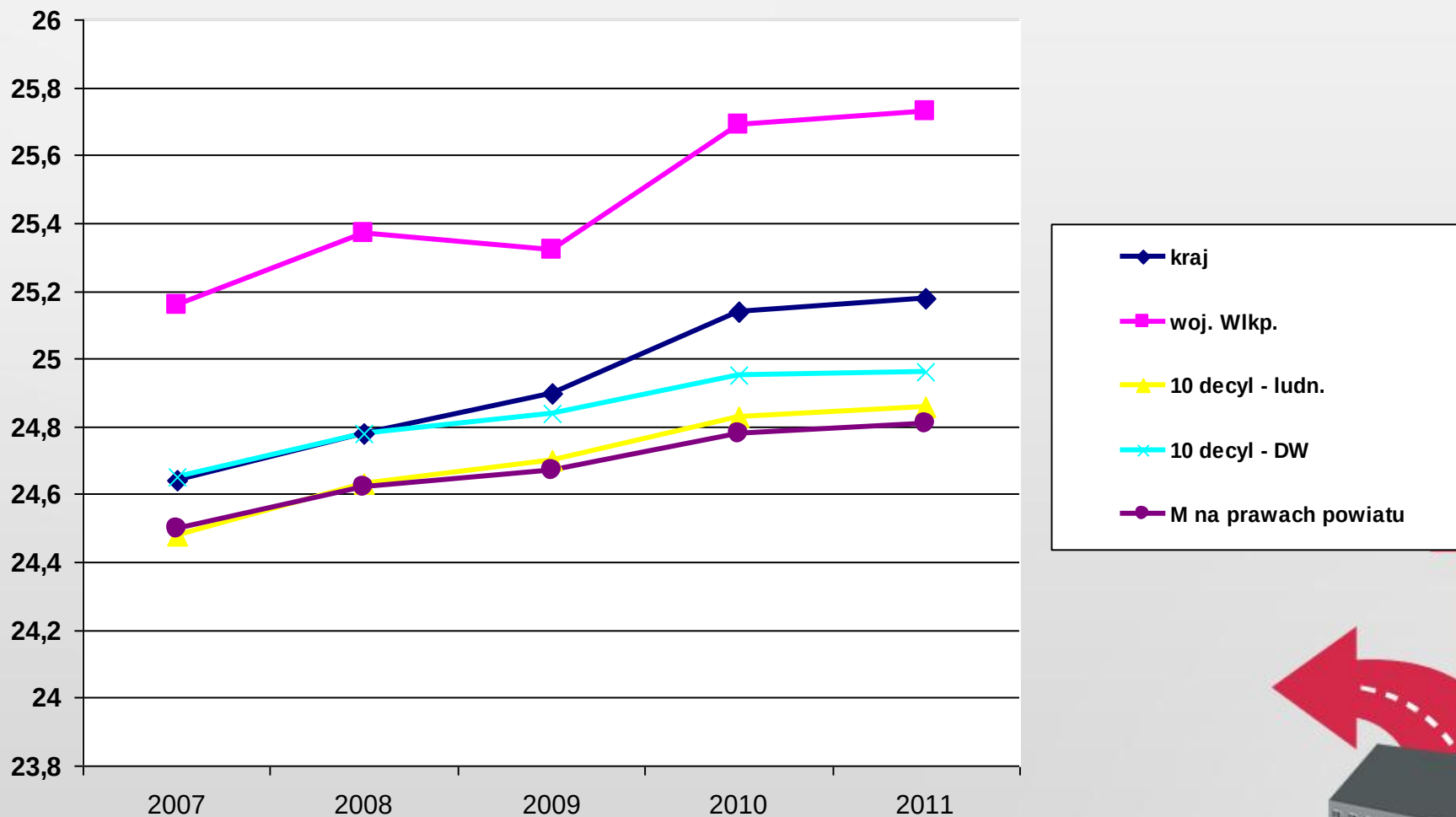
Wskaźniki odniesienia dla gminy podział według wskaźników

Obszar I: Organizacja szkół c.d.

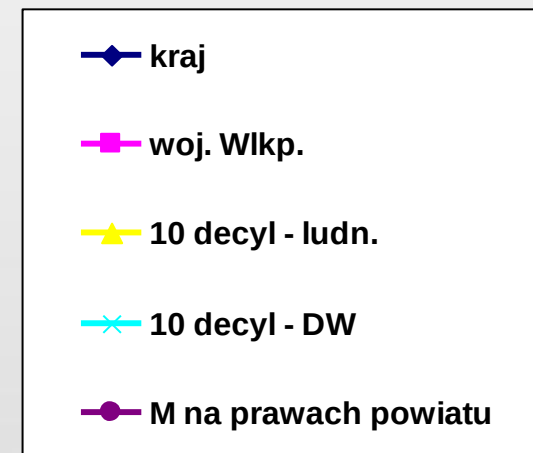
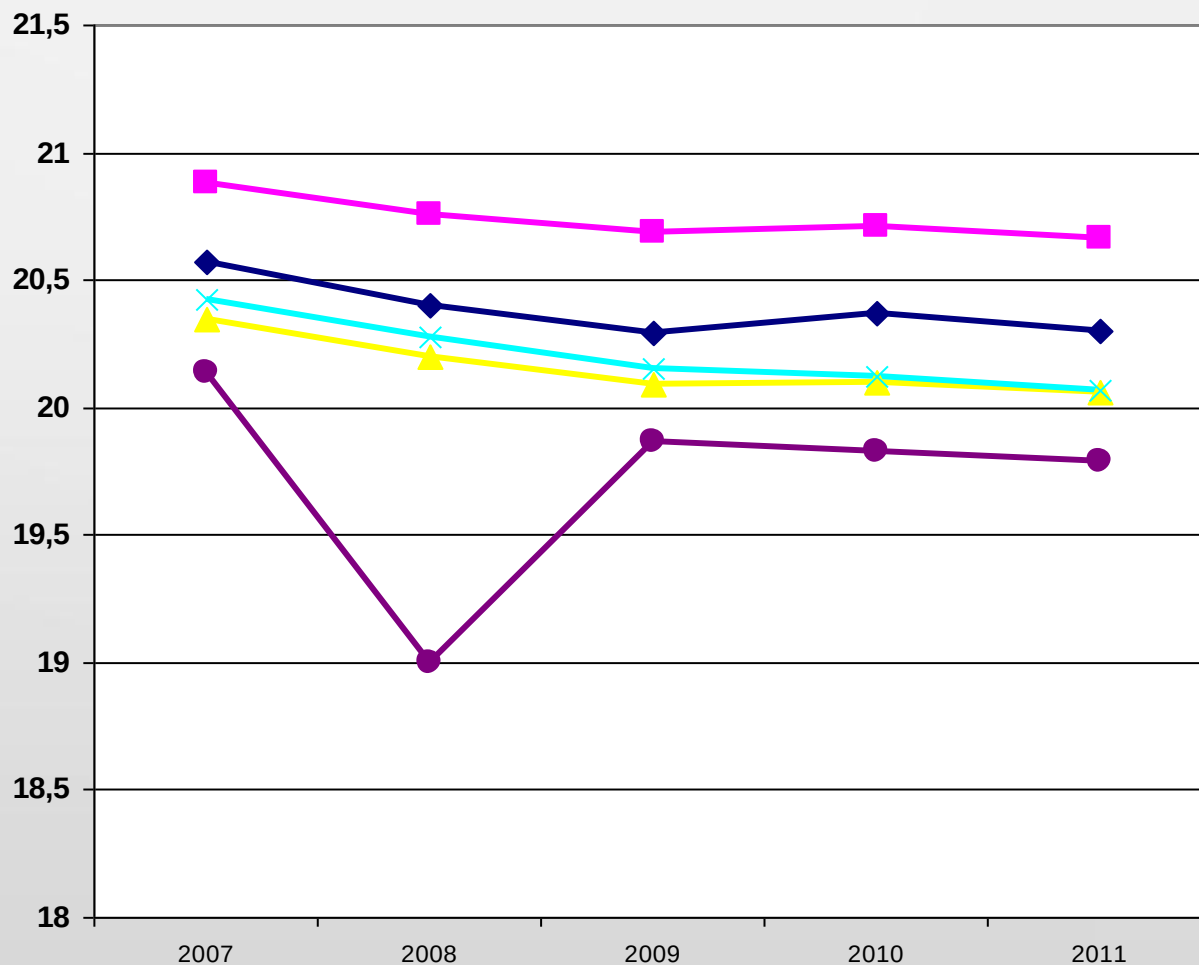
Poziom agregacji	Przedszkole	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Przedszkole Specjalne	Inne formy wychowania przedszkolnego
Liczba etatów niepedagogicznych w przeliczeniu na jeden oddział					
Kraj	1,68	0,71	0,77	1,74	0,44
Województwo wielkopolskie	1,56	0,63	0,67	N/D	1,13
Decyl 9 pod względem liczby ludności	1,55	0,67	0,71	N/D	0,50
Decyl 9 pod względem DW	1,80	0,71	0,76	1,44	0,41
Funkcjonalny typ gminy: Gminy w ramach aglomeracji	1,64	0,70	0,76	N/D	0,40
gmina wiejska x	0,29	0,35	0,40	N/D	N/D
Liczba uczniów przypadająca na jeden komputer dostępny dla uczniów, z dostępem do Internetu					
Kraj		5,36	5,63		
Województwo wielkopolskie		5,54	5,60		
Decyl 9 pod względem liczby ludności		5,53	5,96		
Decyl 9 pod względem DW		6,59	6,29		
Funkcjonalny typ gminy: Gminy w ramach aglomeracji		5,75	5,72		
gmina wiejska x		4,27	4,86		

Wskaźniki odniesienia dla powiatu widok według wskaźników							
Obszar II: Wyrównywanie szans							
Poziom agregacji	Liceum Ogólnokształcące	Liceum Profilowane	Technikum	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Szkoła Podstawowa Specjalna	Gimnazjum Specjalne	Szkoły specjalne ponadgimnazjalne
Udział uczniów powtarzających klasę w grupie uczniów ogółem							
Kraj	1,18%	3,60%	1,98%	4,26%	6,40%	9,98%	5,51%
Województwo wielkopolskie	1,08%	2,81%	1,60%	2,88%	3,93%	10,61%	4,47%
Kwartył 4 pod względem liczby ludności	1,40%	4,63%	2,29%	4,73%	6,67%	10,31%	6,28%
Kwartył 4 pod względem DW	1,41%	4,61%	2,45%	5,07%	6,47%	10,10%	6,37%
Powiat ziemski	1,01%	3,13%	1,69%	3,91%	6,36%	9,71%	4,81%
Powiat x	2,41%	7,89%	3,48%	4,75%	5,31%	8,80%	11,54%
Procent uczniów objętych nauczaniem indywidualnym							
Kraj	0,30%	0,69%	0,09%	0,03%	5,26%	4,42%	0,78%
Województwo wielkopolskie	0,24%	0,76%	0,10%	0,03%	6,63%	4,82%	0,78%
Kwartył 4 pod względem liczby ludności	0,32%	0,78%	0,11%	0,03%	4,94%	4,68%	1,08%
Kwartył 4 pod względem DW	0,30%	0,67%	0,09%	0,04%	5,38%	4,88%	1,14%
Powiat ziemski	0,30%	0,70%	0,08%	0,03%	5,07%	4,00%	0,36%
Powiat x	0,57%	2,63%	0,00%	0,00%	6,19%	4,00%	0,00%

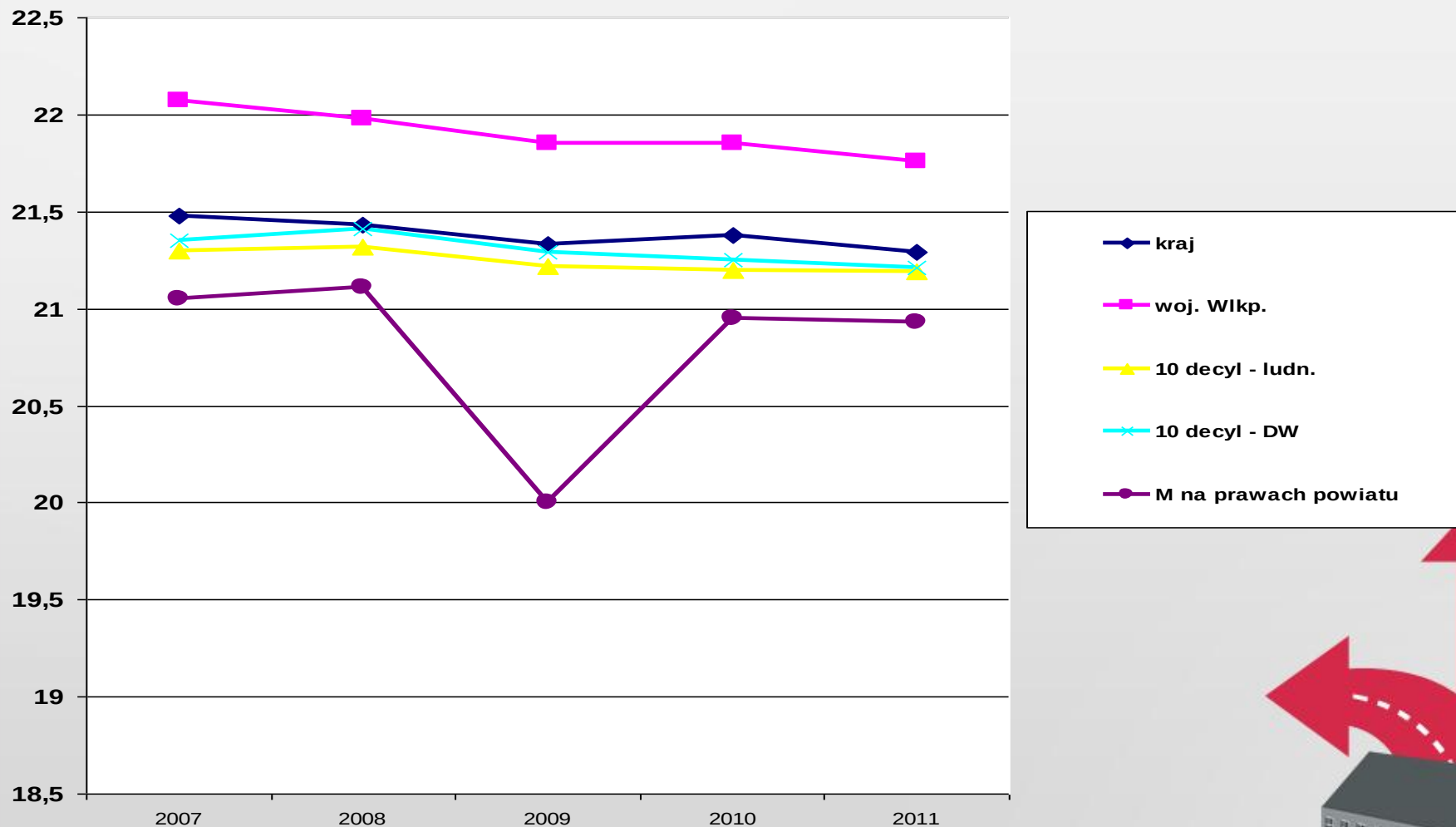
przedszkola - tygodniowa liczba godzin przypadająca na 1 nauczyciela pełnozatrudnionego

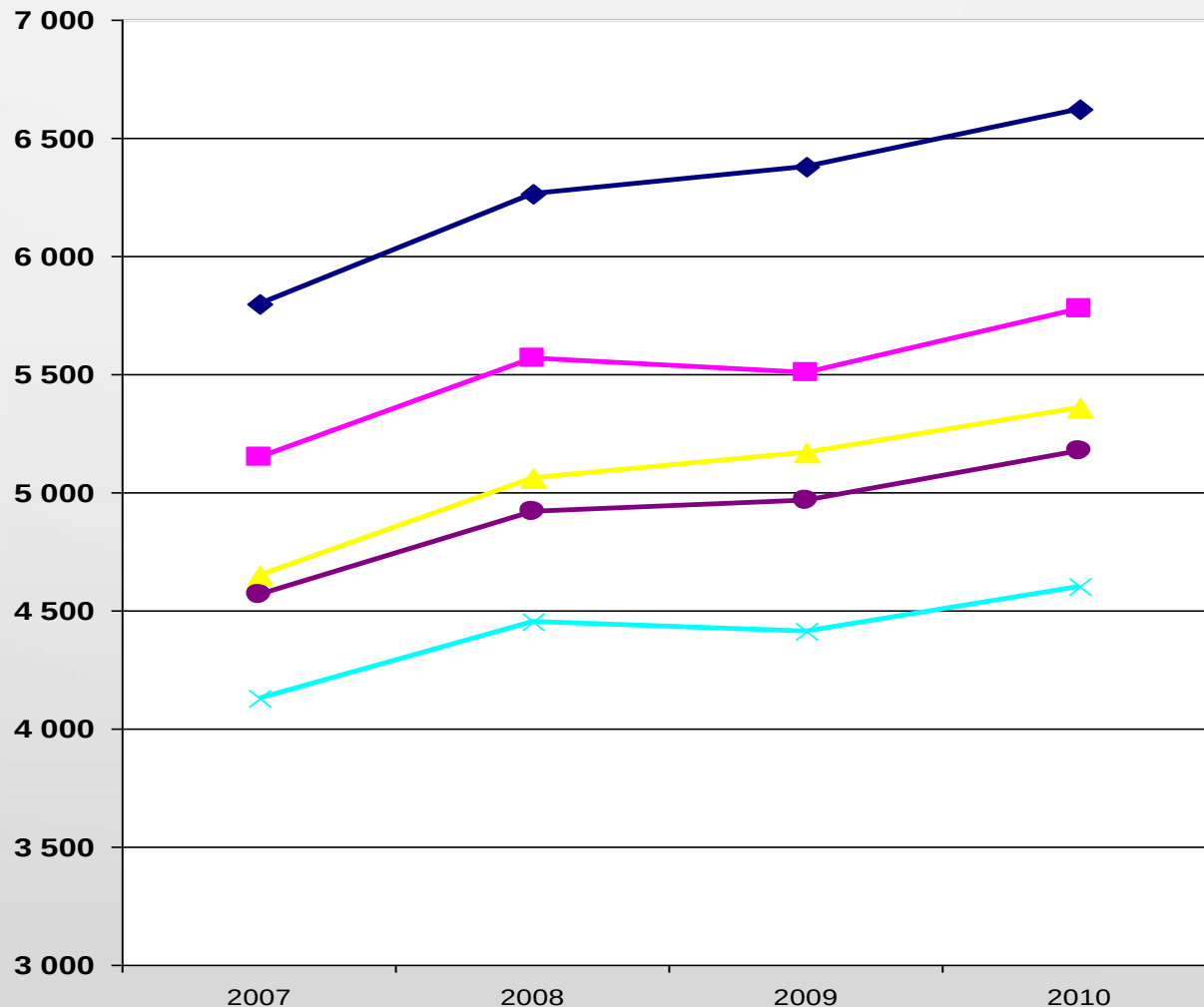
szkoły podstawowe - tygodniowa liczba godzin przypadająca na 1 nauczyciela pełnozatrudnionego

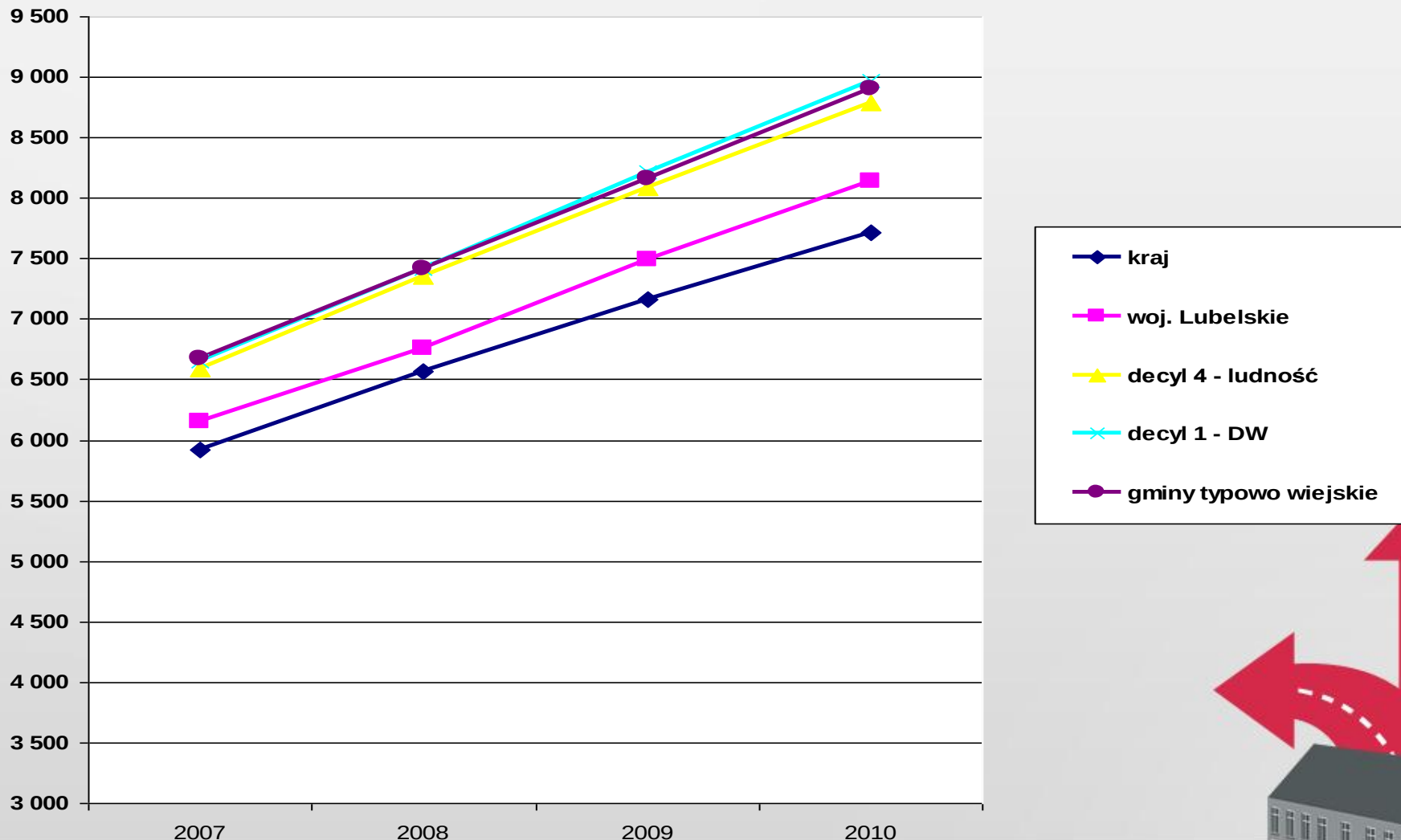
gimnazjum - tygodniowa liczba godzin przypadająca na 1 nauczyciela pełnozatrudnionego

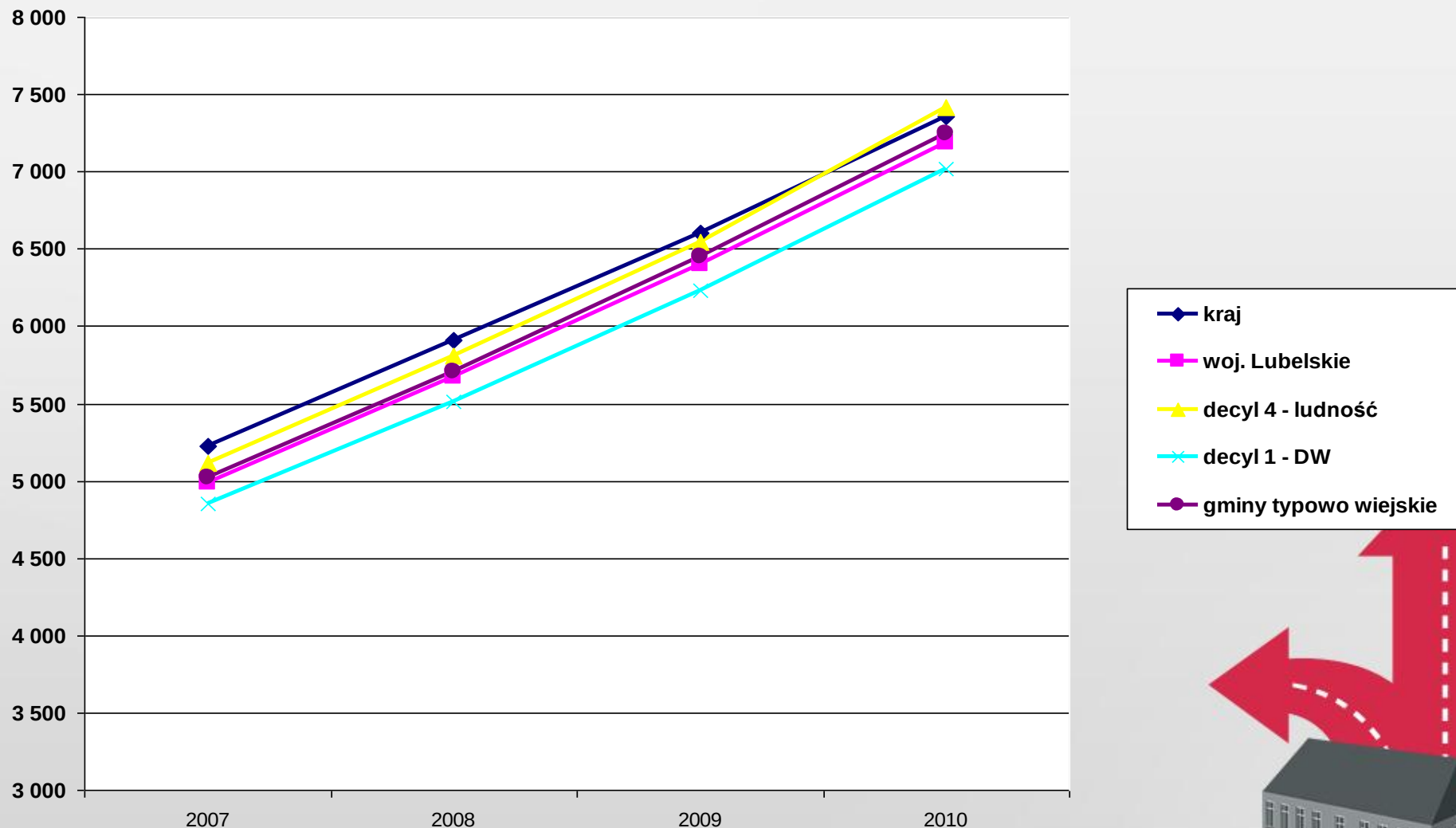
przedszkola - wydatki bieżące na zadania oświatowe w przeliczeniu na 1 ucznia

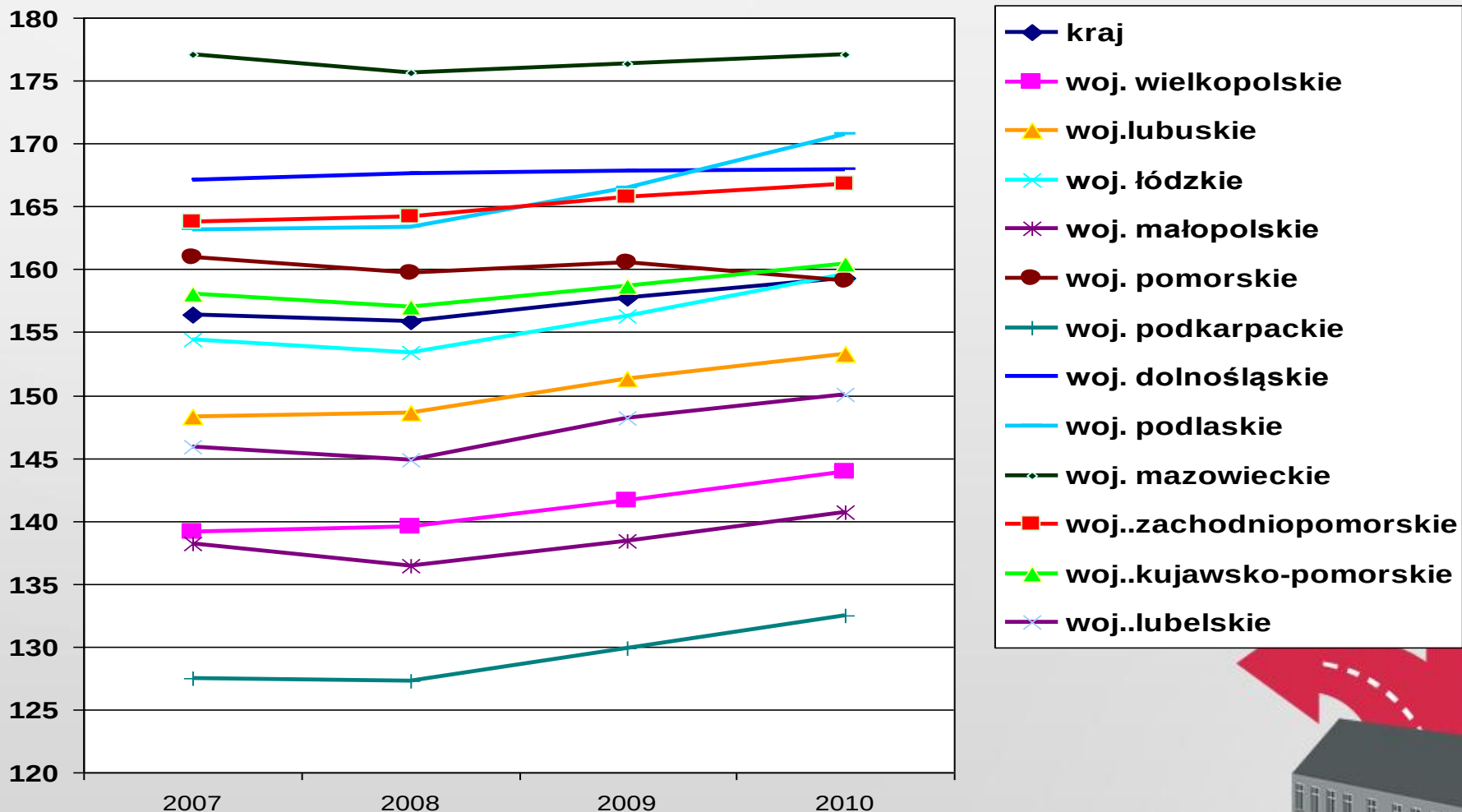
szkoła podstawowa - wydatki bieżące na zadania oświatowe w przeliczeniu na 1 ucznia

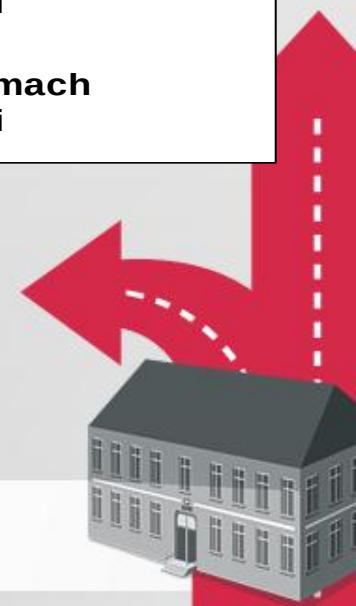
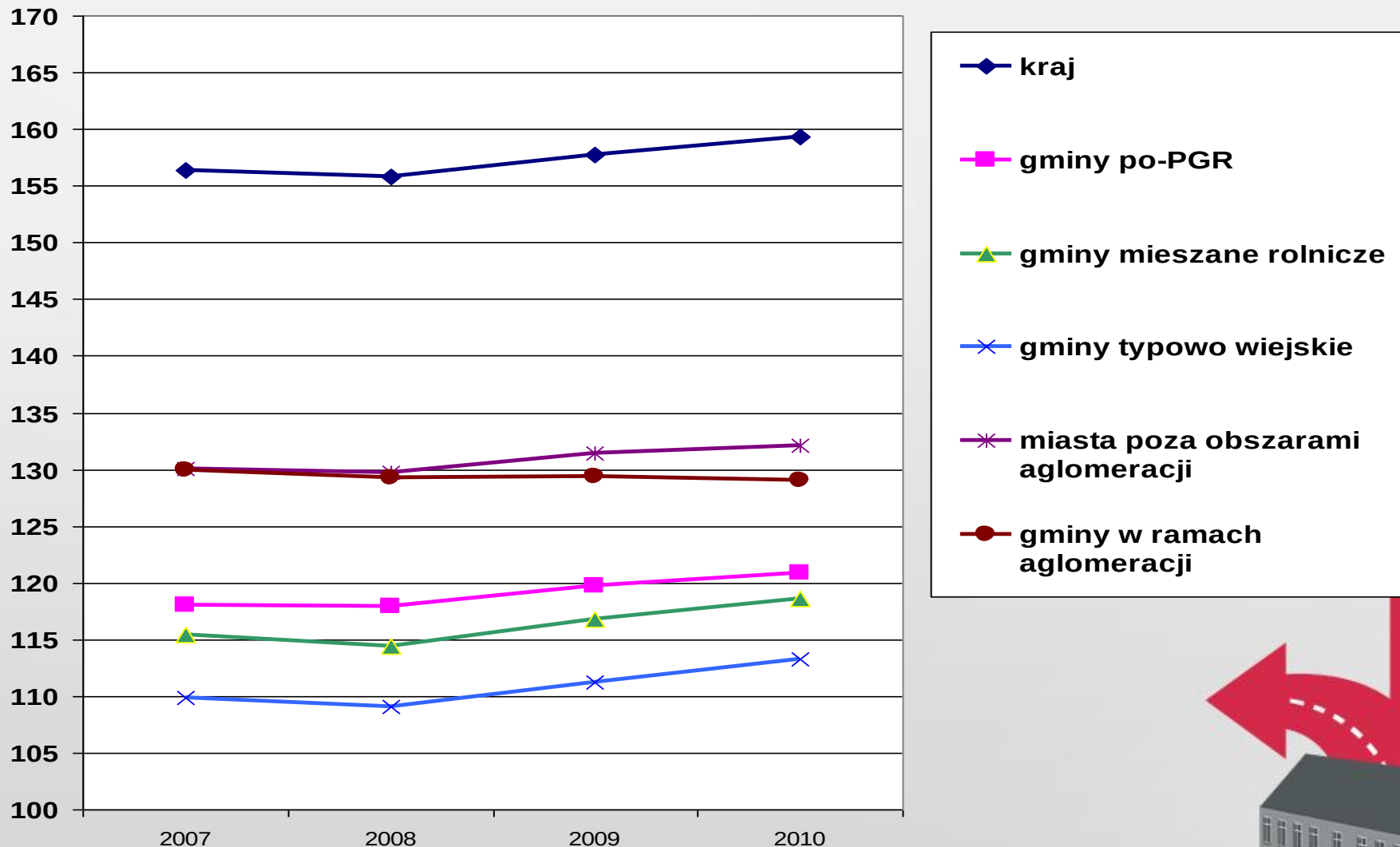
gimnazjum - wydatki bieżące na zadania oświatowe w przeliczeniu na 1 ucznia

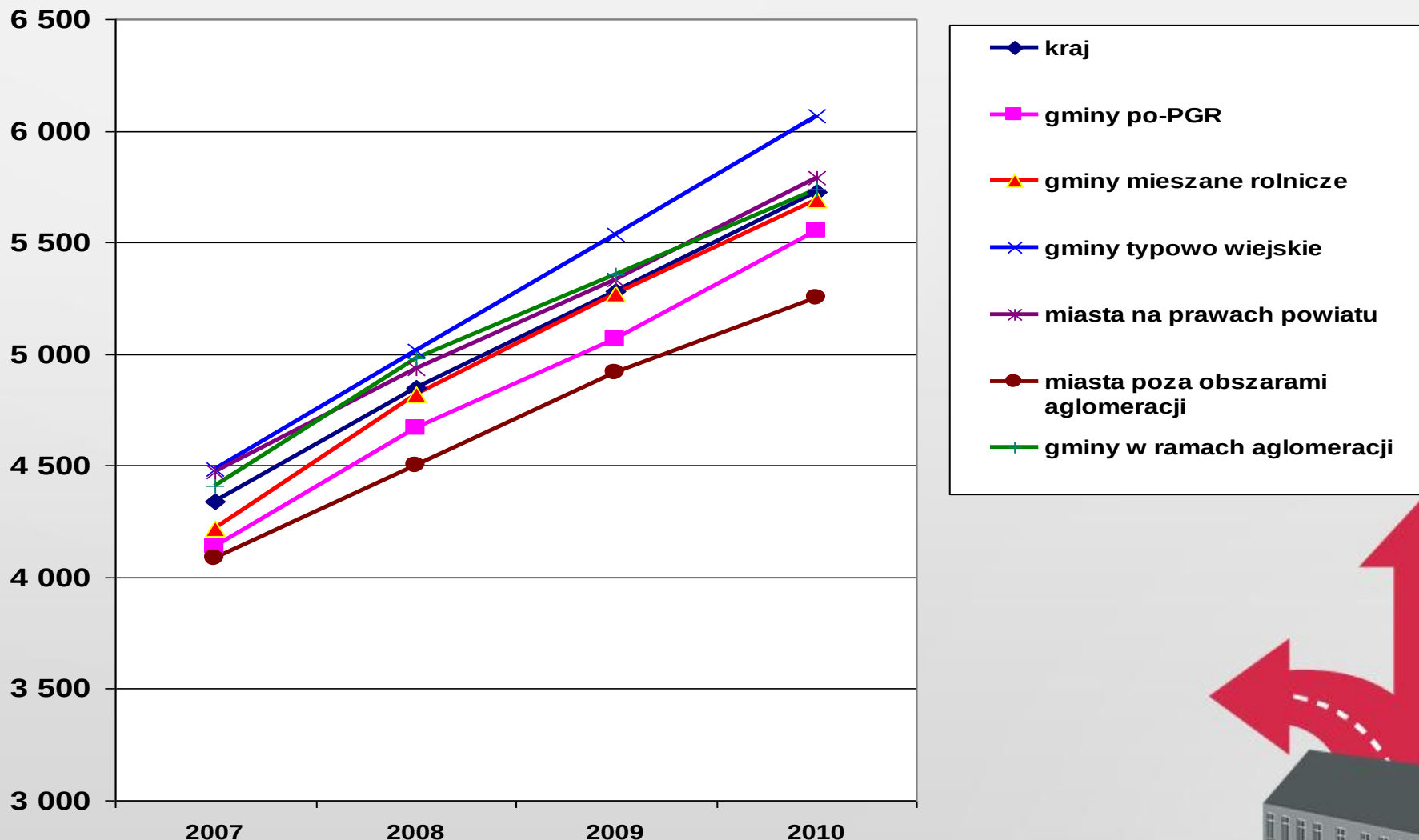
bieżące wydatki na zadania oświatowe jako procent otrzymanej subwencji

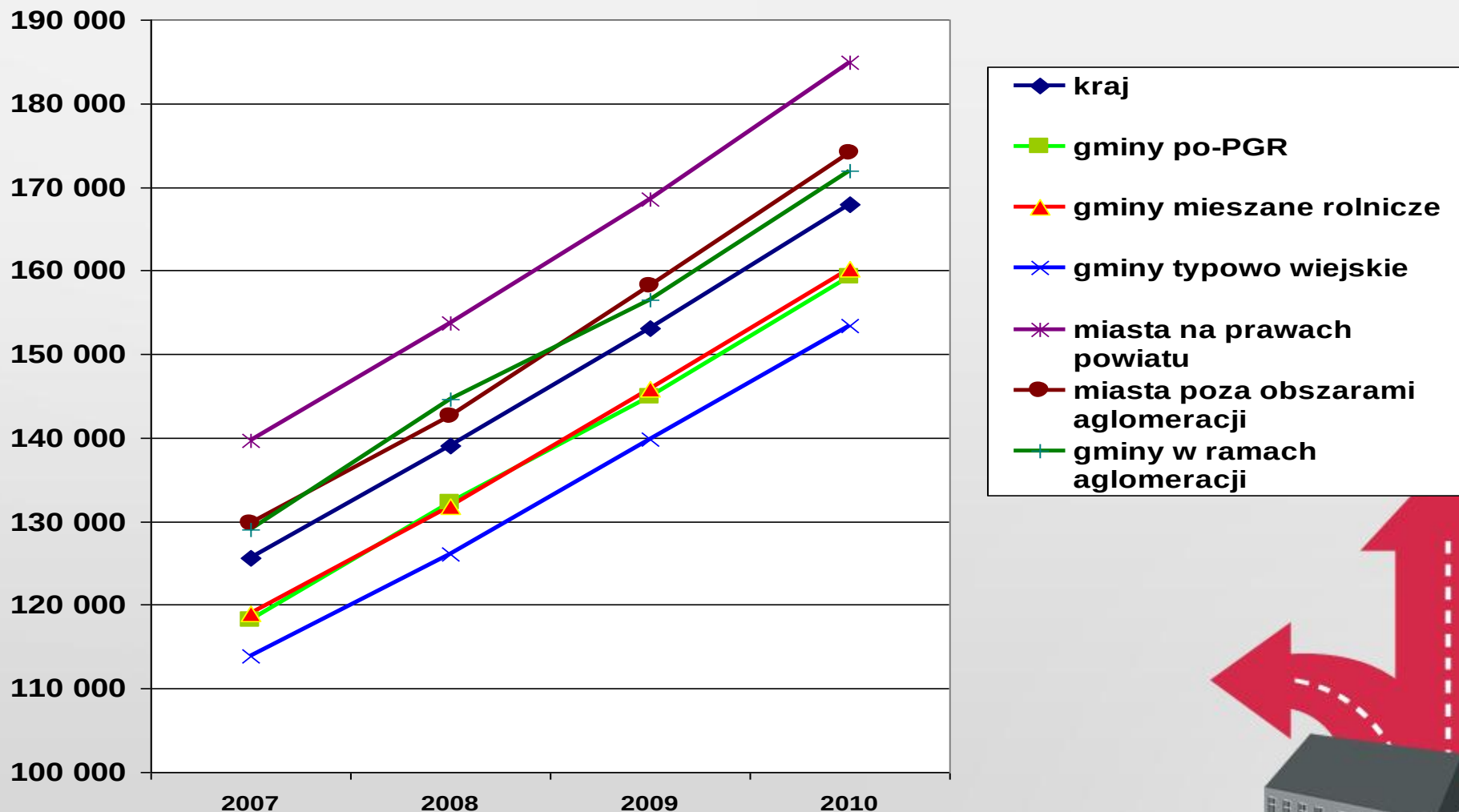
bieżące wydatki na zadania oświatowe jako procent otrzymanej subwencji

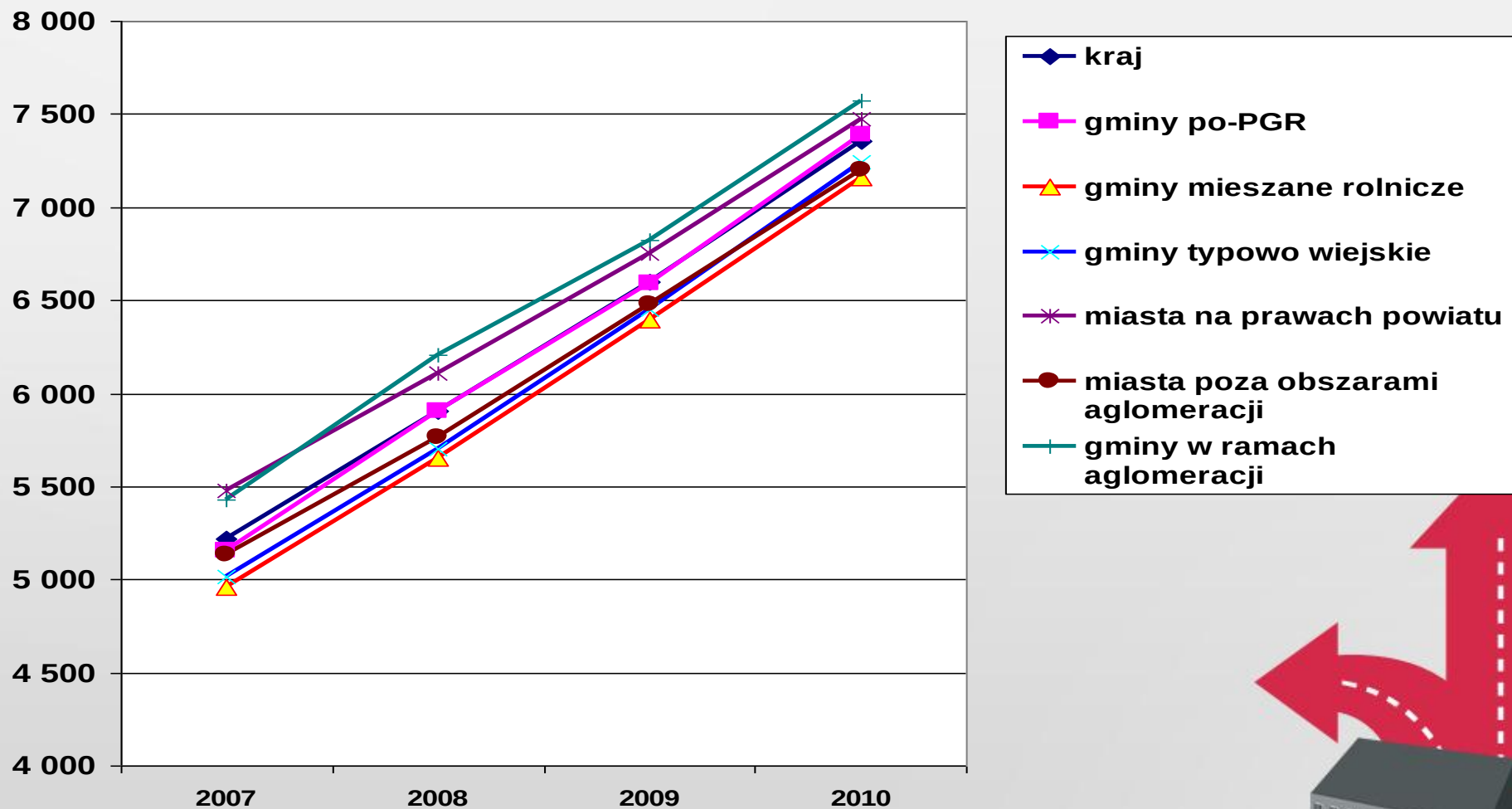
średni roczny koszt 1 godziny lekcyjnej w tygodniu - gimnazjum

wydatki bieżące na zadania oświatowe w przeliczeniu na 1 oddział - gimnazjum

wydatki bieżące na zadania oświatowe w przeliczeniu na 1 ucznia - gimnazjum

Utrudnienia przy obliczaniu wskaźników

- klasyfikacja budżetowa (np. szkoły zawodowe są ujmowane łącznie)
- niezgodność roku szkolnego z budżetowym
- istnienie zespołów szkół
- rzetelność danych w sprawozdaniach
- problemy przy wypełnianiu sprawozdań

Wykorzystanie wskaźników

- możliwość porównania z podobnymi jst
- możliwość porównania pomiędzy szkołami
- informacja o stanie oświaty
- diagnoza stanu lokalnej oświaty
- wybór lokalnej polityki oświatowej
- tworzenie strategii
- monitorowanie

Czy jst monitoruje pracę podległych szkół?

Wnioski z badań

Przedmiot badań:

- wykorzystanie przez szkołę godzin wynikających z ramowych planów nauczania,
- wykorzystywanie przez szkoły dodatkowych godzin przyznawanych przez jst,
- tworzenie własnych standardów zatrudnienia obsługi/administracji w szkołach,
- reakcje jst na wprowadzenie dodatkowych godzin do realizacji przez nauczycieli,
- wpływ opinii lokalnych społeczności na lokalną politykę oświatową,
- ocena efektywności i przydatności doskonalenia/dokształcania nauczycieli oraz wpływu samorządu na to doskonalenie.

Arkusze organizacyjne:

- **narzędzia kontrolne** (8 z 15 jst korzysta z elektronicznych arkuszy; oraz 3/4 dyrektorów szkół),
- **obszary kontroli arkusza** (12 na 15 jst kontroluje wszystkie lata kształcenia w szkolnych planach nauczania pod kątem zgodności z rozporządzeniem; odpowiedzi dyr. szkół są zbliżone),
- **monitorowanie zatwierdzonych godzin** (11 na 15 jst tego nie czyni, w tym 7/8 w Wielkopolsce a 4/7 na Dolnym Śląsku; twierdzi tak też odpowiednio 50% oraz 4% ankietowanych dyrektorów szkół),

monitorowanie – kontrola ?

Zajęcia pozalekcyjne

- Połowa (8 na 15) jst deklaruje wspieranie szkół dodatkowymi środkami na zajęcia pozalekcyjne.
- Wśród dyrektorów szkół twierdzi tak prawie 40% (z czego większy odsetek w woj dolnośląskim).
- Kontrolę zajęć pozalekcyjnych deklaruje połowa badanych jst i dyrektorów szkół.
- Połowa respondentów wskazuje na istnienie procedury przyznawania dodatkowych środków.
- 2/3 respondentów wskazało dyrektora szkoły jako osobę decydującą o celu środków (czyli 1/3 nie)

- Dwie jst (na 15 badanych) deklarują monitorowanie zajęć zatwierdzonych w arkuszu organizacyjnym. Ale aż 3/4 dyrektorów szkół twierdzi, iż jst to czyni !
- Kontrole dzienników różnych zajęć, kart nadgodzin, kontrole finansowe, sprawozdania i ankiety przedkładane do jst dyrektorzy szkół uznają za przejawy monitorowania.
- 12 na 15 jst podało, że nie monitoruje realizacji dodatkowych godzin z art 42 KN, natomiast około 40% dyrektorów twierdzi, iż takiego monitoringu nie ma.

na ile arkusz różni się od rzeczywistości?

Standardy zatrudnienia

- Trzy jst deklarują wprowadzenie standardów zatrudnienia pracowników niepedagogicznych w ramach istniejących „bonów oświatowych”.
- Połowa dyrektorów szkół na Dolnym Śląsku potwierdziła istnienie takich standardów, nie uczynił tego żaden dyrektor w badanych szkołach w Wielkopolsce.
- Przedstawiciele jst oraz dyrektorzy szkół widzą zwiększające się trudności w utrzymaniu standardów (demografia).

„standard” czy „bon” - do naliczania, czy utrzymywania wskaźników w zadanych granicach

doskonalenie zawodowe nauczycieli

- 13 na 15 jst deklaruje monitorowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli. Potwierdzają to dyrektorzy szkół – tak twierdzi 84 % z nich.
- Podział proporcjonalny środków pomiędzy szkoły deklaruje większość jst w Wielkopolsce (6/8); na Dolnym Śląsku najczęściej występuje podział ze względu na potrzeby lub podział arbitralny decyzją władz.

sprawdzenie bilansu =? monitorowanie

- Osobą odpowiedzialną za dokonywanie takich ocen w opinii przedstawicieli samorządu jest dyrektor szkoły.
- Dyrektorzy szkół zdają sobie sprawę z trudności w dokonywaniu oceny przydatności/skuteczności doskonalenia (odroczenie w czasie, trafność obserwacji, wielość czynników).
- Dyrektorzy wskazują pewne sposoby na dokonanie oceny: indywidualne kontakty, obserwacje pracy i porównanie z pracą sprzed doskonalenia, funkcjonowanie nauczyciela w zespołach przedmiotowych, aktywność w wewnątrzszkolnym doskonaleniu nauczycieli, badanie wyników nauczania danego nauczyciela... ale... zwykle nie znajdują na to czasu.

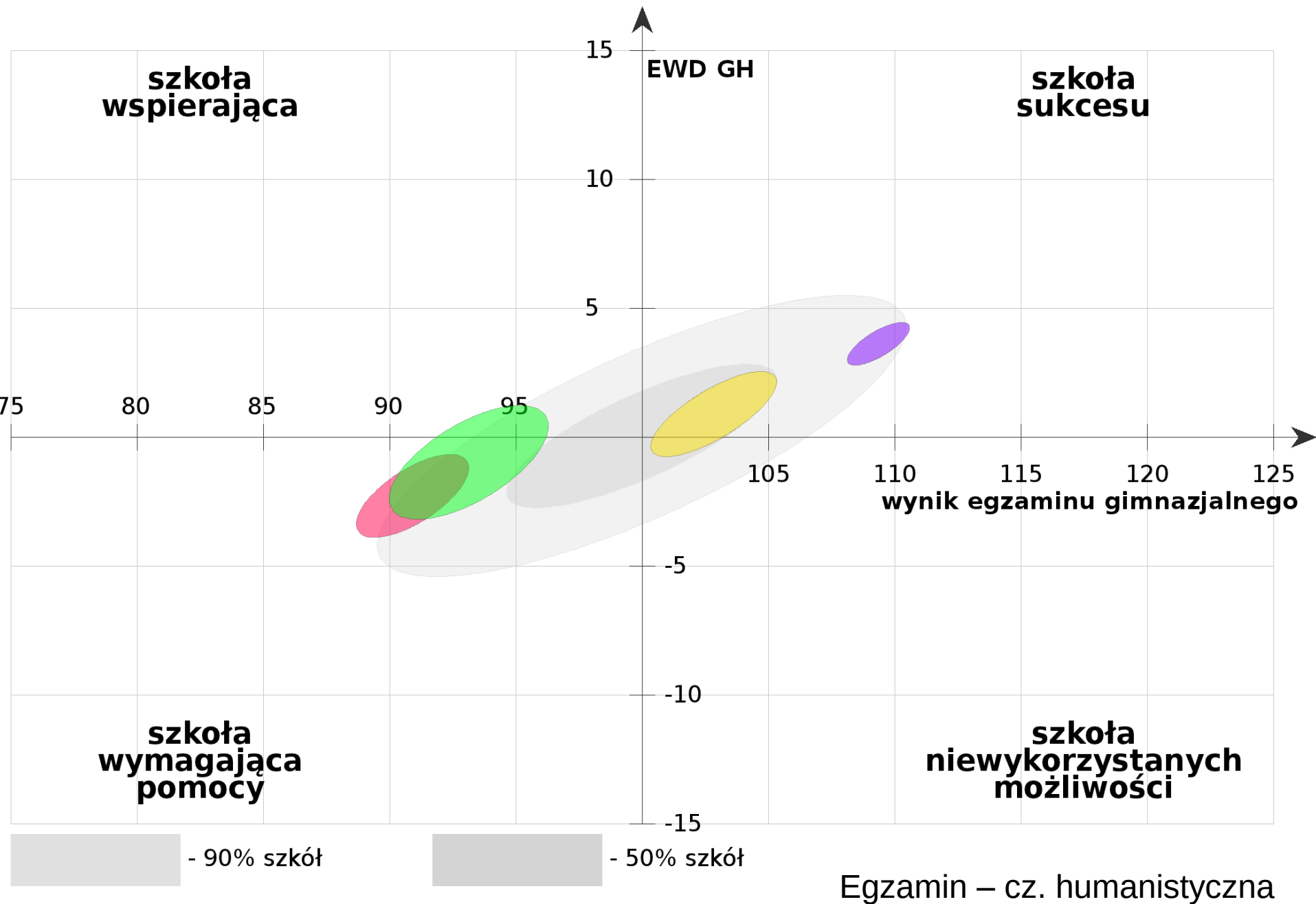

By zauważyć problem, czasem trzeba niewiele

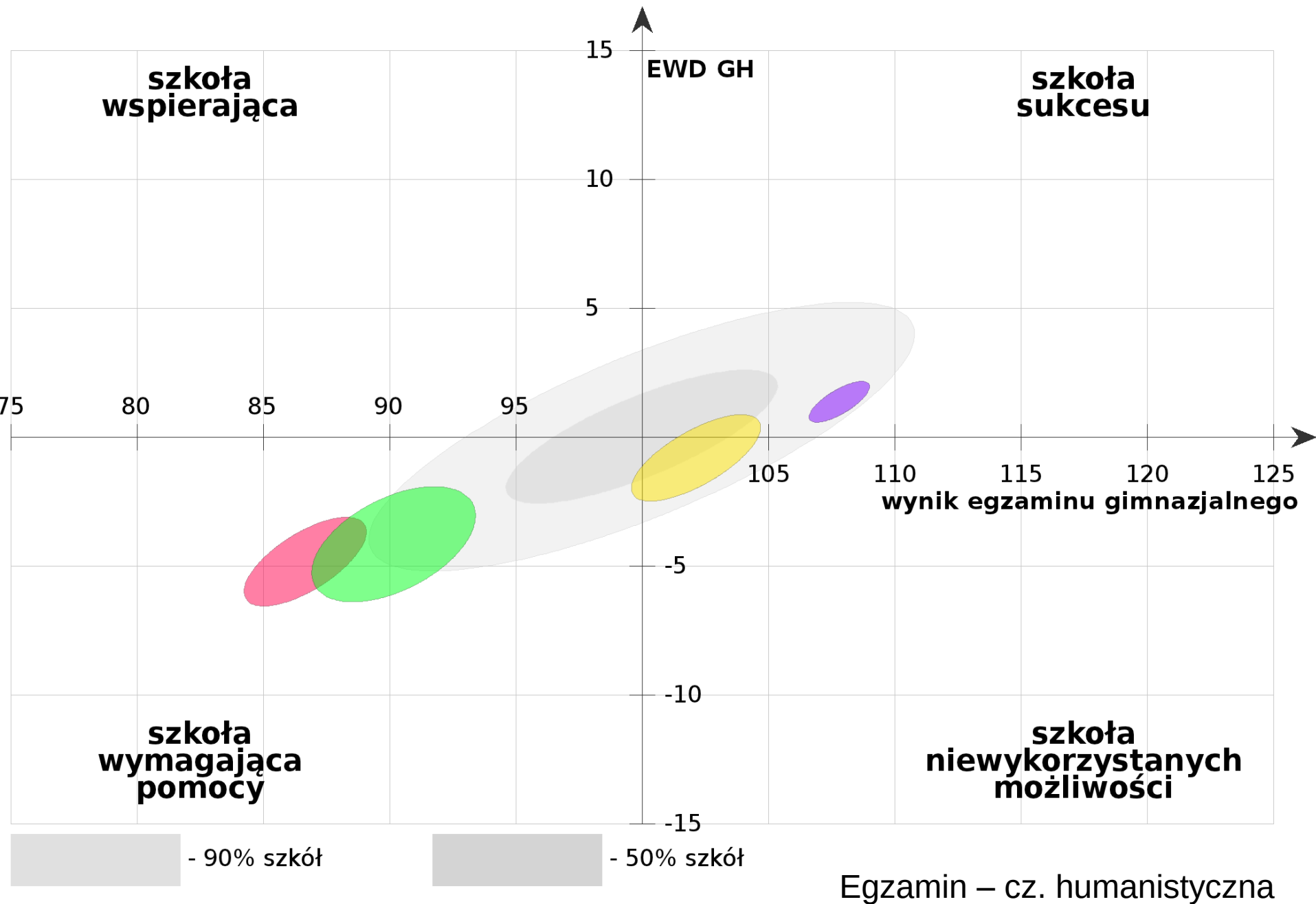
4 gimnazja w pewnym mieście

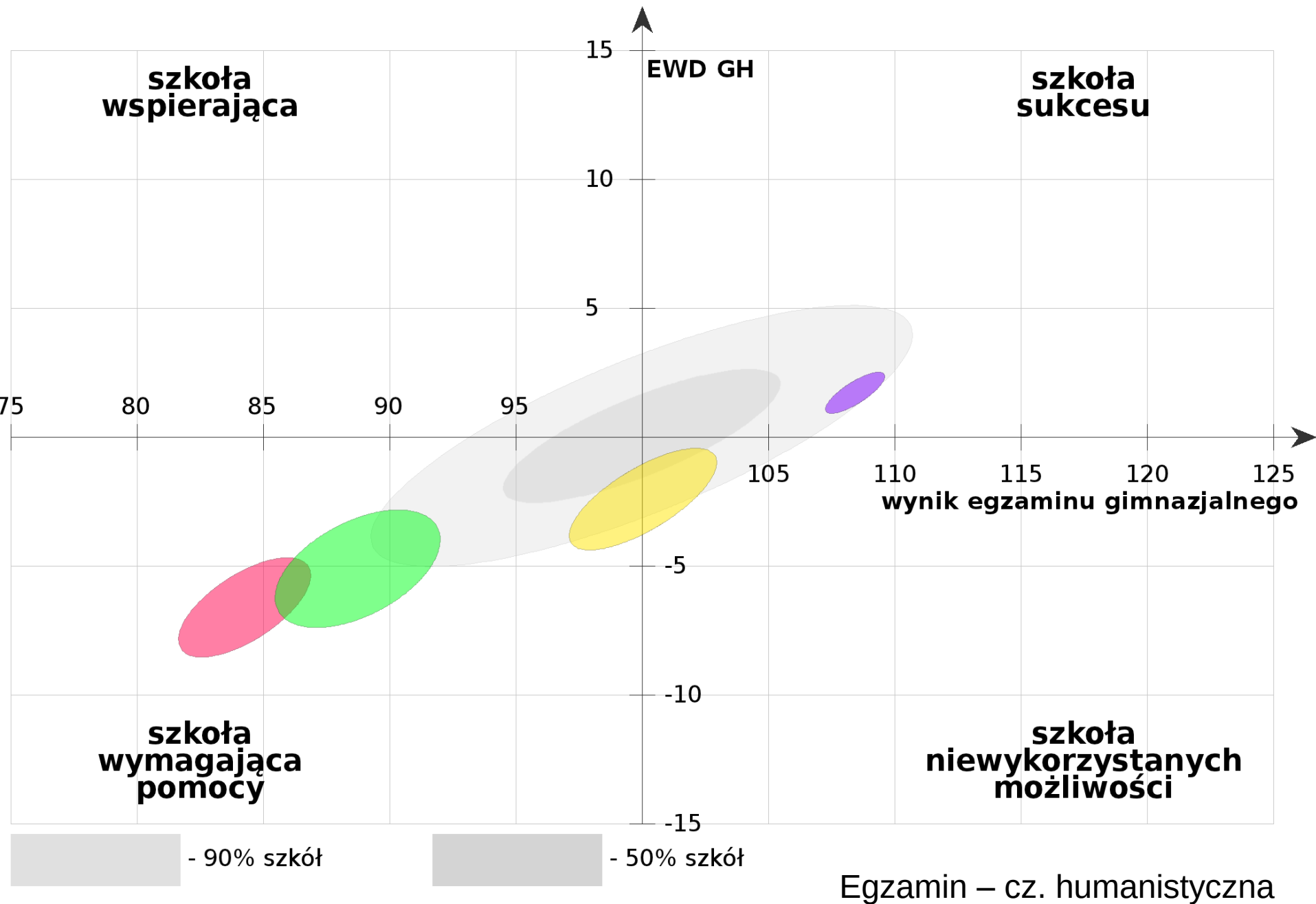
Dane za okres 2006-2008

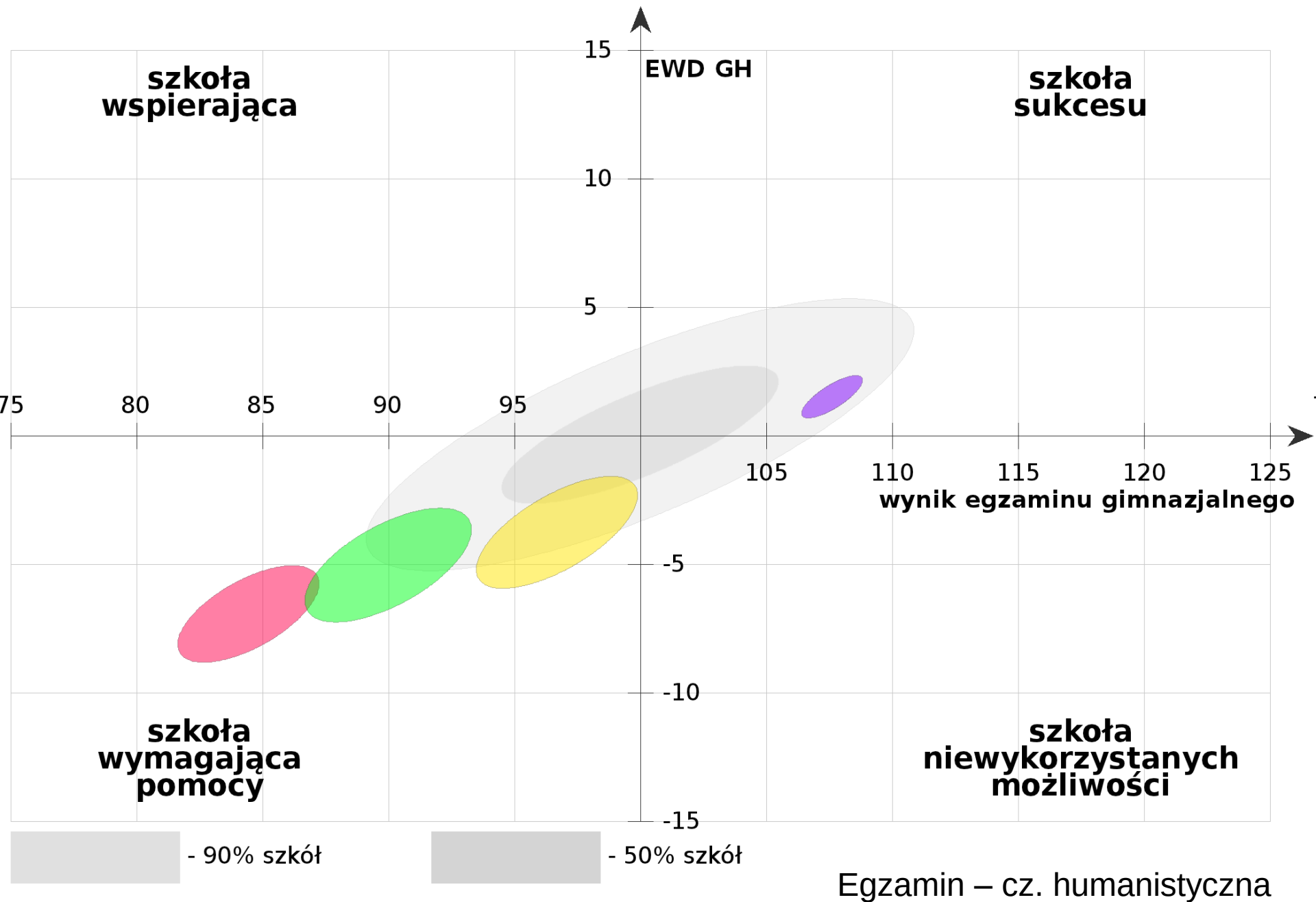
Dane za okres 2007-2009

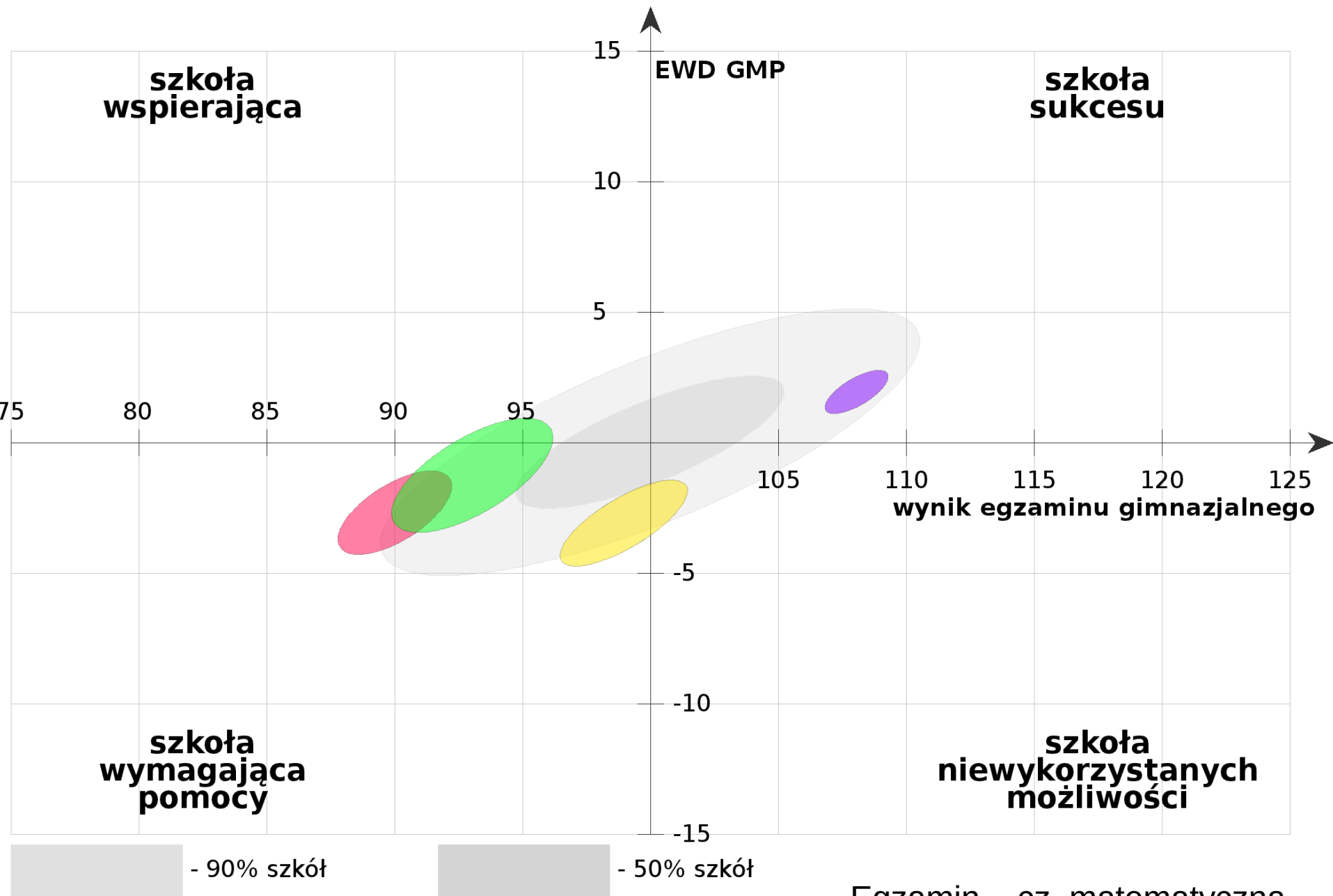
Dane za okres 2008-2010

Dane za okres 2009-2011

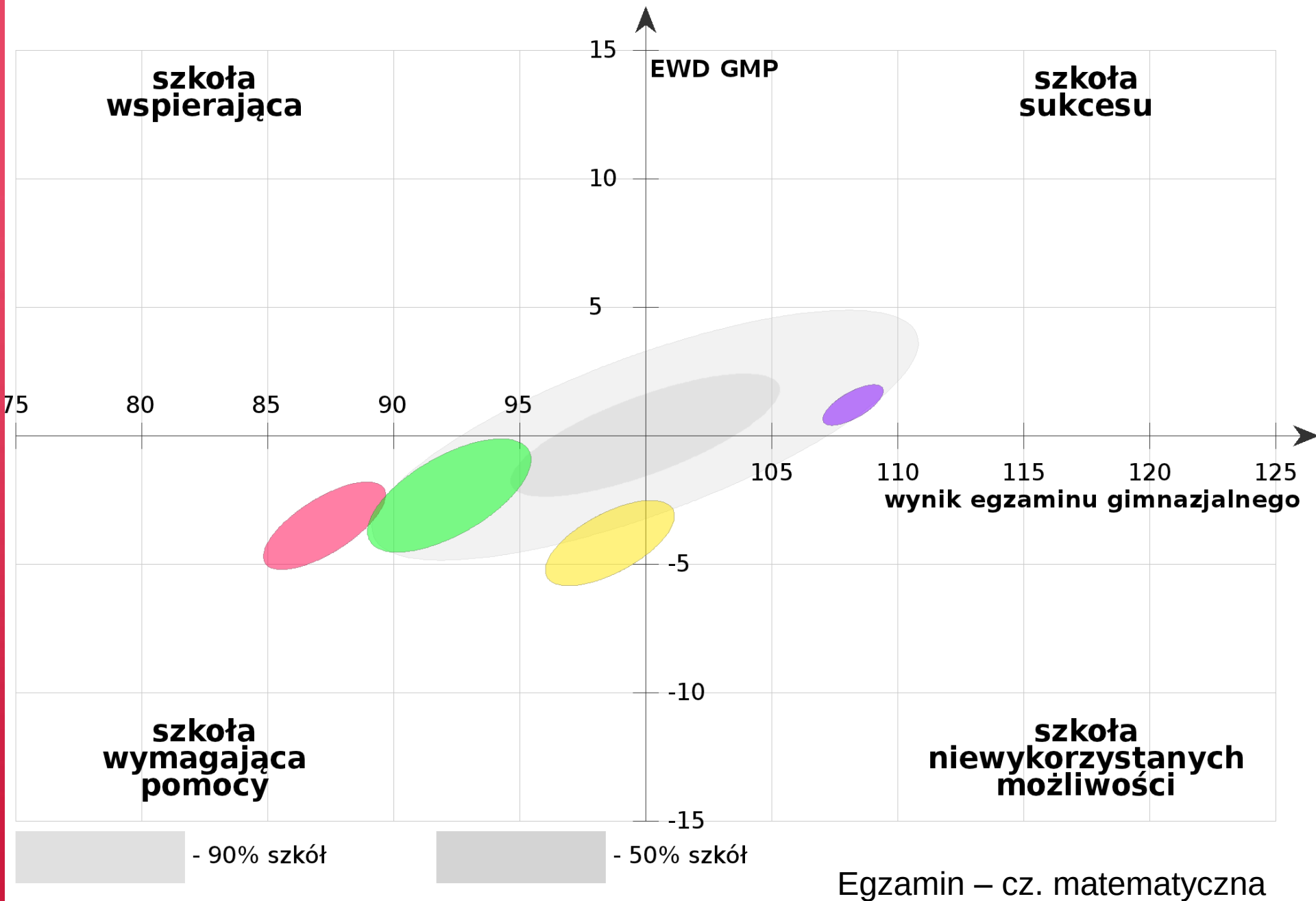

Dane za okres 2006-2008

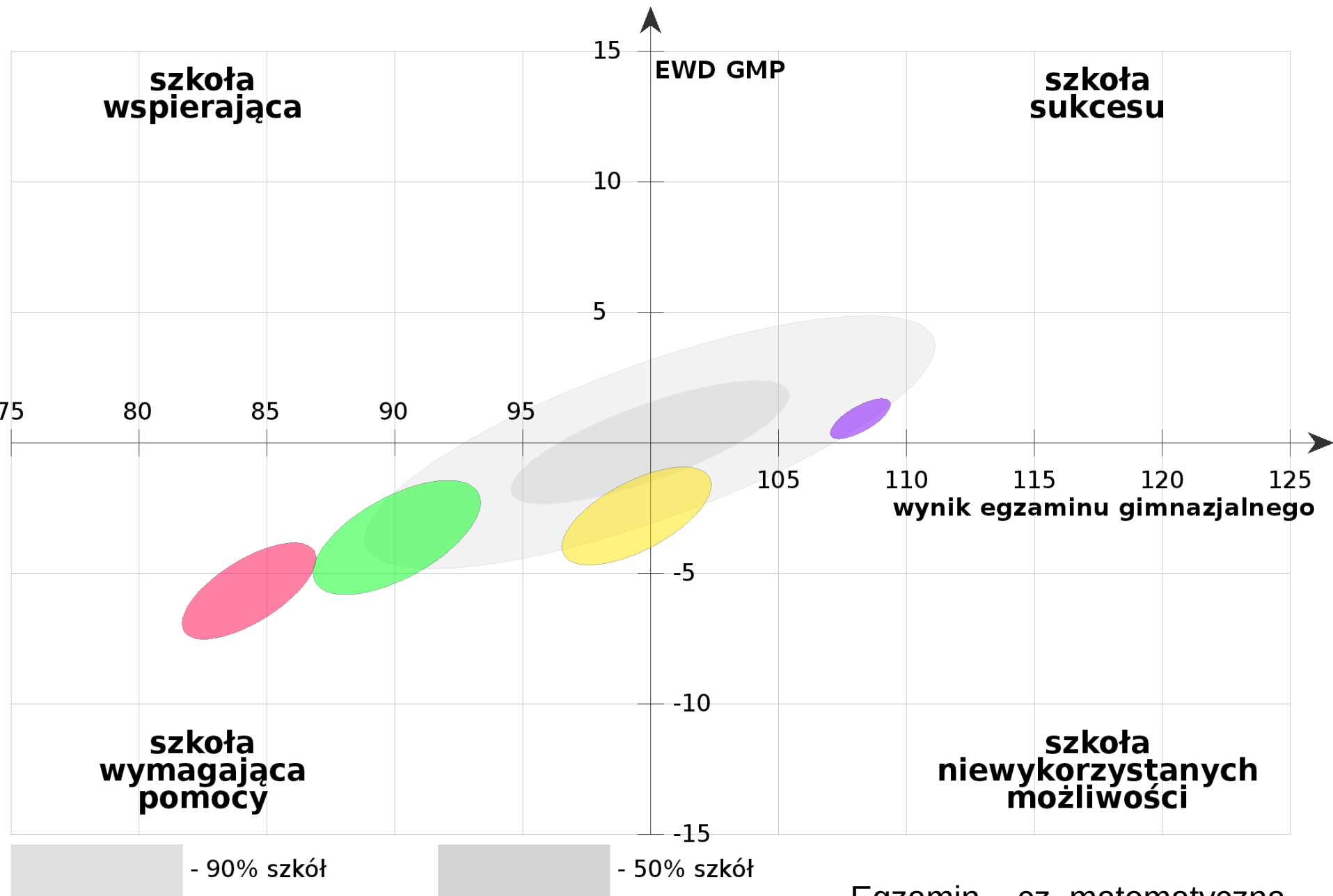

Egzamin – cz. matematyczna

Dane za okres 2007-2009

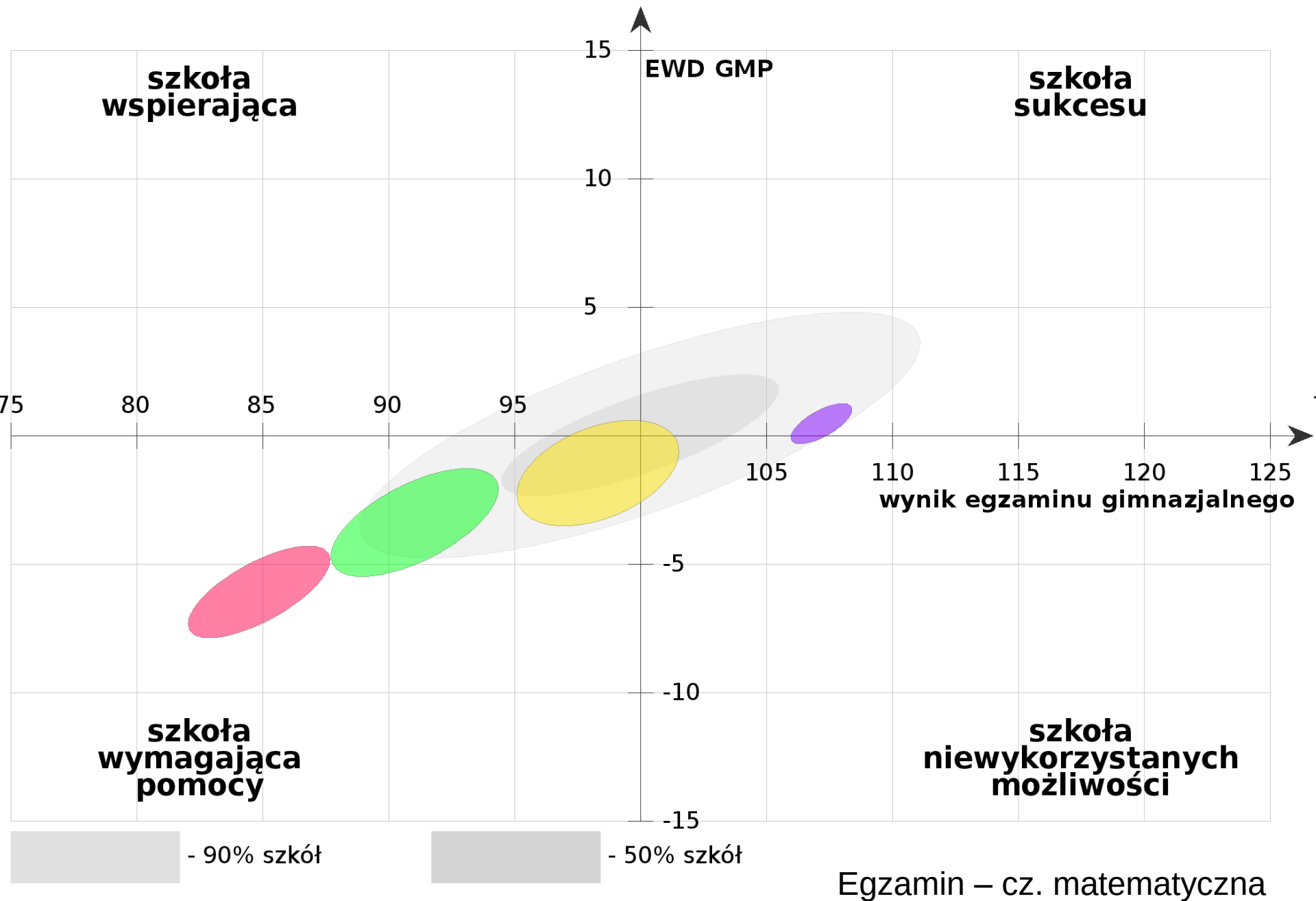

Dane za okres 2008-2010

Egzamin – cz. matematyczna

Dane za okres 2009-2011

Wnioski i rekomendacje

- Monitoring pracy szkół praktycznie nie występuje
- Wskaźniki oświatowe wykorzystywane są w małym stopniu
- Samorządy i szkoły stosujące elektroniczne narzędzia są najbardziej przygotowane do rozpoczęcia monitorowania wybranych wskaźników.
- Większość dyrektorów szkół akceptuje zasadność monitorowania pracy szkół, chciałyby jednak być podmiotem w tym procesie – mieć np. wpływ na ustalanie wskaźników.
- Nawet tam, gdzie monitoring jest możliwy, w małym stopniu wykorzystuje się wskaźniki zawarte w SIO, publikacjach OKE, CKE (wyniki egzaminów, sprawdzianów, analizy trendu, EWD).

Co możemy zrobić

- Usunąć rozbieżności w rozumieniu monitorowania przez przedstawicieli jst i dyrektorów szkół.
- Precyzyjnie wyjaśniać, czego oczekujemy od szkoły.
- Traktować dyrektora jako partnera w procesie.
- Badać zadowolenie klientów w trakcie działań.
- Ustalać wskaźniki w sposób realistyczny

kim jest/ma być dyrektor?

Dziękuję za uwagę